

De Haarlemse tekenaar Elisa Pesapane en schrijver Dirk van Delft troffen elkaar ooit in Teylers Museum en raakten toen begeistert door het plan een boek te maken over de ontmoetingen tussen Johannes Vermeer en Antoni van Leeuwenhoek.

INTERVIEW

Elisa Pesapane en Dirk van Delft wekken Vermeer en Van Leeuwenhoek tot leven

'Ook zij hadden twijfels'

HAARLEM Dat was enkele jaren geleden, en nu rolt het boek ('t Had gekund) daadwerkelijk van de persen. Het is een fascinerende vertelling geworden over twee beroemdheden uit Delft.

Of de schilder Vermeer en de wetenschapper Van Leeuwenhoek in werkelijkheid goed bevriend waren, is onzeker. Vast staat wel dat ze elkaar hebben gekend. Antoni zou model hebben gestaan voor de schilderijen De Geograaf en de Astronoom.

Tekenaar Pesapane en schrijver Van Delft zitten vandaag opnieuw naast elkaar aan een tafeltje in Teylers Museum, waar het allemaal begon. Het enthousiasme is onverminderd groot. Ze verheugen zich op de presentatie van hun boek (2 februari in Delft) en op een tentoonstelling van de tekeningen in de Oude Kerk in Delft (vanaf 1 maart), de plek waar de mannen begraven liggen. Verder reizen ze samen de komende weken rond langs boekwinkels.

Wat hen aansprak was de gedachte dat Van Leeuwenhoek en Vermeer elkaar misschien wel erg goed gekend hebben. Over eerstgenoemde schreef Van Delft een biografie, maar het levensverhaal van de wereldberoemde Vermeer is nauwelijks bekend.

Globe in Ovale Zaal van Teylers Museum.

Pesapane maakte gebruik van twee tekenmodellen voor Vermeer en Van Leeuwenhoek, respectievelijk Paul Rooyackers, oud-dramadocent uit Haarlem, en zanger en theatermaker Flip Noorman. Zij liet hen poseren en bewegen ('live regisseren', noemt ze dat) als waren zij de beroemdste zonen van Delft.

In hun tijd maakten Vermeer en Van Leeuwenhoek de enorme kruitramp van 12 oktober 1654 mee, waaraan Van Leeuwenhoek ternauwernood ontsnapte. Ook daarover praten zij samen. „We weten het niet, maar dat had gekund.”

„Wat mij heeft getroffen en waaraan ik veel plezier heb beleefd”, zegt Pesapane, „is dat het boek gaat over twee beroemde mensen die in het alledaagse leven gewone mensen zijn geweest, zoals jij en ik. Naast de ontwikkeling die ze doormaakten, kenden zij verdriet, geldgebrek en twijfels. Dat brengt ze dichtbij. Iedereen kan het zijn.” Van Delft: „We hebben ze van hun podium afgehaald.”

'Die moeten we dan laten slijpen door Van der Wyck. Zijn werkplaats is in het Generaliteits Magazijn aan de Oude Delft. Betere vakman bestaat er niet. Op het moment zit hij in Zweden, maar als ik het goed begrijp...'

Op dat moment zwaait de deur open en wankelt de huurder binnen. Zodra hij de indringers opmerkt vloekt hij hartgrondig en grijpt naar de stenen kruik op tafel. Antoni en Johannes bedenken zich geen seconde en vluchten de kamer uit.

OP HET IJS

Beeld en tekst uit het boek

Nalatenschap

De schilder stierf straatarm, vertelt Van Delft. „Na zijn dood ontstond gedoe over zijn nalatenschap. Toen is Van Leeuwenhoek (die vele betrekkingen had, red.) ingeschakeld om alles als curator in goede banen te leiden. Om te zorgen dat de schuldeisers niet met lege handen achter bleven.”

Dat moment keert terug in het boek. Dan bekokstoven de schilder op zijn sterfbed en zijn vriend Van Leeuwenhoek 'hoe Vermeers lievelingsschilderij uit handen van de grijpgrage, katholieke schoonmoeder' kan worden gehouden. Dat doek was 'Allegorie van de schilderkunst'.

Pesapane en Van Delft bedachten scenes als deze. „Je gaat met ze meeleven, een beetje zoals in het boek Kruistocht in Spijkerbroek. Ons boek gaat over twee jongens die met elkaar opgroeien, ook in hun werk. Ze helpen elkaar. De basisfeiten kloppen historisch gezien”, zegt Pesapane. „Dat was een vereiste.”

Traditie

De tekenaar is half Italiaans. In die cultuur kent iedereen zijn klassieken, zegt Pesapane. „Iedere Italiaan weet wie Dante was. Ik zie in de Nederlandse taal nog niet gauw een artiest over Multatuli rappen. Mijn tekeningen staan in een traditie. Ze vertellen een verhaal.”

De Astronoom van Johannes Vermeer.

© Louvre, Parijs

Het boek 't Had gekund is gemaakt door Elisa Pesapane, Dirk van Delft en Yolanda Huntelaar (boekverzorging). De titel wordt 2 februari gepresenteerd in boekhandel Paagman in Delft. Verkrijgbaar bij boekwinkels en online via uitgeverij Zoetzuur in Amsterdam, voor 39,50 euro. Er komen lezingen door het land. Vanaf 1 maart is een expositie van onder meer de tekeningen in de Oude Kerk in Delft.

Johannes Vermeer en Antoni van